נשא ה

א. אין דער פרשה פון קרבנות הנשיאים, ביים צווייטן נשיא[1], ברענגט רש"י אַראָפּ „מיסודו של ר' משה הדרשן", אז די פרטים אין די קרבנות הנשיאים זיינען מרמז אויף פאַרשידענע ענינים:

„קערת כסף" איז „בגימט' תתק"ל כנגד שנותיו של אדם הראשון", „מזרק אחד כסף" — „על שם נח וכו'", „כף אחת — כנגד התורה", „פר אחד .. איל אחד כבש אחד" זיינען כנגד די אבות, „שעיר עזים — לכפר על מכירת יוסף", „ולזבח השלמים בקר שנים — כנגד משה ואהרן", „אילים עתודים כבשים" זיינען „כנגד כהנים ולוים וישראלים כו'".

פאַרוואָס ברענגט רש"י בכלל די רמזים אין די קרבנות הנשיאים, אַן ענין פון רמז ודרוש (בעת זיין פירוש איז ע"ד הפשט) — און אויב יע, פאַרוואָס האָט ער דאָס אַראָפּגעבראַכט ביים צווייטן נשיא און ניט גלייך ביים ערשטן נשיא?

האָט מען שוין אַמאָל מבאר געווען בארוכה[2], אַז דאָס איז דערפאַר וואָס ביי רש"י'ן איז שווער פאַרוואָס דער פסוק חזר"ט איבער ביי יעדן נשיא באַזונדער (צוועלף מאָל) די אַלע פרטי הקרבנות — וויבאַלד זיי האָבן אַלע געבראַכט די זעלבע קרבנות, וואָלט געווען געניג ווען אַנהויבנדיק פון צווייטן נשיא זאָל דער פסוק זאָגן ביי יעדן פון די ווייטערדיקע נשיאים, אַז ער האָט גע־בראַכט די זעלבע פרטי קרבנות ווי דער ערשטער נשיא.

דערפון נעמט רש"י אַרויס, אַז ביים ברענגען זיין קרבן האָט יעדער נשיא געהאַט זיינע באַזונדערע כוונות ורמזים, וואָס זיינען בהתאם צום ענין ותוכן פון זיין שבט; ובמילא איז דער קרבן פון יעדן נשיא (בכוונת הקרבנות) אַנדערש פון די קרבנות פון די אַנדערע נשיאים, און דערפאַר חזר"ט איבער דער פסוק די פרטי הקרבנות פון יעדן נשיא באַזונ־דער[3].

[און דאָס וואָס רש"י ברענגט אַראָפּ בלויז איין רמז פאַר יעדן סוג קרבן און דאָס דאַרף פאַרענטפערן דעם איבער־חזרן בא אַלע שבטים צוועלף מאָל — ניט ווי אין מדרש[4], וואו מיר געפינען ביי יעדן נשיא אַן אַנדער רמז פאַר דעם זעלבן סוג קרבן — איז עס דערפאַר, וואָס יעדער רמז (וואָס רש"י ברענגט) איז אַן ענין כללי וואָס טיילט זיך אויף כמה וכמה פרטים; און יעדער נשיא האָט געהאַט (אין דעם רמז כללי) אַן אַנדער כוונה פרטית (וואָס איז צוגע־פאַסט צו זיין שבט), ווי ערקלערט דאַרטן בארוכה[5]].

---

1) פרשתנו ז, יט ואילך.

2) ראה לקו"ש חלק ח' ע' 43. וראה דברי דוד לרש"י (שם, כא).

3) ראה רמב"ן (שם, ב). בחיי (שם, פד). ועוד.

4) רבה פי"ג, יד ואילך.

5) לקו"ש שם ע' 44 ואילך. וראה שם, שעפ"ז מתורץ ג'כ: (א) מה שכל הנשיאים הביאו אותם הקרבנות, אף שכל אחד הקריב „לפי דעתו" (לשון המדרש שם), וכללות העצה להתנדב קרבנות הללו היתה של (נשיא אחד של) בני יששכר (רש"י שם, יח). (ב) מה שרש"י הביא הרמזים דיסודו של ר"מ הדרשן ולא דבמדב"ר (כי כו"כ מהרמזים שבבמדב"ר אינם ענינים המתחלקים לפרטים, ע"ש).

ב. מען דאַרף אַבער פֿאַרשטיין: ס׳איז אַ דבר המובן, אַז די רמזים פון די אַלע פרטי הקרבן פון יעדן נשיא זיינען ניט סתם אַ צוזאַמענשטעל פון פֿאַר־שידענע ענינים, נאָר זיי זיינען פרטים פון איין נקודה כללית; און ווי מען גע־פינט טאָקע אין מדרש[4], אַז אייִדער ער הויבט אָן צו מפרט זיין די רמזים פרטים פון די קרבנות פון יעדן נשיא, איז ער מקדים די נקודה כללית אין די רמזים פון דעם נשיא (נחשון — „על סדר המלוכה", נתנאל — „ע״ש התורה", א.א.וו.) —

אַבער אין די רמזים וואָס רש״י ברענגט זעט זיך ניט לכאורה אָז זיי זאָלן זיין פרטים פון איין כלל?

אין מדרש[5] איז דאָ אַ דיעה, אַז די אַלע זאַכן וואָס די נשיאים האָבן מקריב געווען זיינען „כנגד הדורות שהיו מאדם הראשון ועד המשכן וכנגד המצות שנצטוו״ (און ווי עס ווערט דאַרט דער־נאָך אויסגעטייטשט, אַז „קערת כסף״ איז מרמז אויף אדה״ר, „מזרק״ אויף נח׳, וכו׳) —

וואָלט מען לכאורה געקענט זאָגן, אַז אין דעם באַשטייט אויך די נקודה כללית אין די רמזים וואָס רש״י ברענגט; און ווי ער איז דערנאָך מפרט די דורות (אדה״ר ותולדותיו, נח ותולדותיו, שבעים אומות, די אבות, יוסף משה ואהרן), און „מצות שנצטוו״[7] (תורה, עשרת הדברות, תרי״ג מצות, תורה נביאים וכתובים כו׳).

עס איז אַבער נאָך אַלץ קשה[8]: (א) די קשיא פון מהר״ל[9] — וואָס פאַר אַ שייכות האָבן „שנות אדם הראשון ונח״ צו אונזער ענין (חנוכת המזבח והמשכן)? (ב) לפ״ז וואָלטן די קרבנות (מיט זייערע רמזים) געדאַרפט זיין לויטן סדר הדורות — פאַרוואָס איז מען מפסיק צווישן (די קרבנות כנגד) נח און אברהם כו׳ מיט „כף אחת וגו׳ — כנגד התורה וכו׳״, וואָס איז שייך צום זמן פון משה ואהרן?

ג. אויך דאַרף מען פֿאַרשטיין:

א) אויף „כף אחת עשרה זהב״[10] איז רש״י מפרש: „כף אחת — כנגד התורה שנתנה מידו של הקב״ה, עשרה זהב — כנגד עשרת הדברות", און דערנאָך אויף „אילים עתודים כבשים״[11] זאָגט ער: „. . וכנגד תורה נביאים וכתובים. שלש חמשיות כנגד חמשה חומשין וחמש הדברות הכתובין על לוח אחד וחמש וכו׳״ — פֿאַרוואָס דאַרף מען האָבן צוויי קרבנות־רמזים אויף תורה און אַזוי אויך צוויי אויף די עשרת הדברות?

ב) פון לשון רש״י אין זיין פירוש אויף „אילים עתודים כבשים״ — „כנגד כהנים ולוים וישראלים וכנגד תורה נביאים וכתובים״ (ניט — „דבר אחר כנגד תורה כו׳״[12], אַדער „ויש אומרים כו׳״) — איז מוכח, אַז דאָס זיינען ניט קיין צוויי פירושים אין דעם רמז פון „ג׳ מינים",

---

6) שם פי״ד, יב.

7) הכוונה ב„מצות שנצטוו״ במדרש שם היא (גם) למצות שנצטוו אדה״ר ונח (ע״ש) — והכוונה בפנים (ברש״י) היא למצות שנצטוו בהן ישראל. וראה הערה הבאה.

8) נוסף לזה, שמכיון שלרש״י ה„מצות שנצטוו״ לא קאי על מצות של אדה״ר כו׳ (כבמדרש) — כנ״ל הערה הקודמת — הרי „כנגד הדורות כו״ ו„כנגד המצות שנצטוו״ הם ב׳ ענינים שונים (ולא כלל אחד).

9) גו״א עה״פ.

10) שם, כ.

11) שם, כג.

12) ע״ד במדב״ר שם, יו״ד.

נאָר דאָס איז איין פירוש: דער רמז פון „ג׳ מינים״ איז כולל די „כהנים ולוים וישראלים״ צוזאַמען מיט „תורה נביאים וכתובים״ — איז תמוה: ווי קענען ג׳ מינים זיין כנגד זעקס זאכן?!

ד. נאָך דעם ווי רש״י איז מפרש דעם רמז פון די „ג׳ מינים״ (אילים עתודים וכבשים), איז ער מבאר דעם טעם ווָאס מען האָט געבראכט „חמשה״ (דוקא) פון יעדן מין: שלש חמשיות כנגד חמשה חומשין וחמש הדברות הכתובין על לוח אחד וחמש הכתובין על השני.

דאָרף מען פאַרשטיין:

א) דער רמז פון „שלש חמשיות״ האָט ניט קיין שייכות צו אַלע פריערדיקע „ג׳ מינים״, בלויז איינער פון זיי — „תורה״ — איז צעטיילט אויף „חמשה״ (חמשה חומשין);

ד.ה. אַז מיטן ברענגען די קרבנות (פון די „ג׳ מינים״) איז אַ מספר פון „חמש״ איז מען מרמז אויף נאָך אַן אַנדער נייַען ענין, ווָאס האָט אַ שייכות צום מספר „חמש״ — איז ניט מובן: פאַרוואָס האָט מען געדאַרפט האָבן אַ באַזונדערן רמז אויף דעם פרט פון „חמש חומשין כו׳״, אין צוגאָב צום רמז אויף כללות ה„תורה״ (פון די „ג׳ מינים״)?

ב) פון דעם סדר ווי רש״י איז מפרש די „שלש חמשיות״ — פריער „חמשה חומשין״ און דערנאָך „חמש הדברות כו׳״[13] — איז משמע, אַז מיט „חמש הדברות כו׳״ מיינט ער ניט די עשרת הדברות ווי זיי זיינען אויסגעקריצט אין די לוחות אבנים

— ווָארום די לוחות זיינען געגעבן געווָארן פריער ווי די „חמשה חומשין״, האָט רש״י געדאַרפט רעכענען די צוויי „חמשיות״ פון די עשרת הדברות פאַר די „חמשה חומשין״[14] —

נאָר די עשרת הדברות ווי זיי זיינען פאַרשריבן אין חומש אַלס אַ טייל פון די חמשה חומשין, תורה שבכתב[15].

[און ס׳איז קיין סתירה ניט פון דעם ווָאס רש״י זאָגט „חמש הדברות הכתובין על לוח אחד וחמש הכתובין על השני״ — ווייל דאָס ווָאס די עשרת הדברות זיינען איינגעטיילט אין צוויי לוחות איז דאָס (ניט נאָר אַ גשמיות׳דיקער ענין — פאַרשריבן אויף צוויי באַזונדערע לוחות — נאָר אדרבא דאָס נעמט זיך פון) זייער חלוקה אין תוכן[16]:

די ערשטע פינף דברות זיינען בעיקרם וביסודם — מצות עשה („ווָארום לא גו׳ על פני״ און „לא תשא את שם הוי׳ אלקיך גו׳״ זיינען סעיפים פון „אנכי הוי׳ אלקיך״[17], און די צווייטע פינף דברות זיינען אַלע מצות לא תעשה[18];

---

13) ועד״ז בבמדב״ר שם.

14) וכמו שהוא ברבותינו בעלי התוספת (דעת זקנים) עה״פ.

15) ועפ״ז מתורצת קושיא הא׳ דלעיל סעיף ג׳ (בנוגע לעשה״ד) — כי העשה״ד הנרמזות ב„כף אחת עשרה זהב״ הן אותן שבלוחות, כדלקמן בפנים סעיף ח: משא״כ כאן שהכוונה לאותן שבתושב״כ.

אלא שהא גופא צריך ביאור: מהו הצורך בב׳ רמזים לעשה״ד — הן כמו שהן בלוחות והן כמו שהן בתושב״כ? וראה לקמן הערה 53.

16) ראה גם בחיי יתרו כ, יב־יג. אוה״ת בשלח ע׳ תסא. ועוד.

17) בדוגמת (ולא ממש, כי כאן הלאו מפורש גם בפ״ע) — לאו הבא מכלל עשה עשה (פסחים מא, סע״ב. וש״נ).

18) אוה״ת תשא ע׳ א׳תתקעד (ושם ס״ע א׳תתקעט. ר״ע א׳תתקפג. ועוד). ובמדרש לקח טוב (משפטים כג, כא): חמשה שיש בהם קום ועשה .. וכנגד חמשה לאוין. ובקה״י (ע׳ לוחות): ה׳ חסדים וה״ג שביסוד דידה כו׳.

אַדער: די ערשטע זיינען בעיקר בין אדם למקום (און אפילו כיבוד אב ואם איז פאַרבונדן מיט „בין אדם למקום", שלשה שותפין[19] — ע"פ מאמר רז"ל[20] „השווה הכתוב כיבוד אב ואם לכבוד המקום"), און די צווייטע — בין אדם לחבירו[21].

דאַרף מען פאַרשטיין: וויבאַלד מ'האָט שוין אַ רמז (ניט בלויז אויף „תורה" בכלל — אין די „ג' מינים" — נאָר אויך) אויף „חמשה חומשין" — פאַרוואָס האָט מען געדאַרפט האָבן נאָך אַ רמז באַזונ־דער אויף די עשה"ד וואָס שטייען אין די „חמשה חומשין"?

ה. וועט מען דאָס פאַרשטיין בהקדים אַ קשיא כללית אין דעם ענין פון קרבנות הנשיאים:

די קרבנות הנשיאים זיינען געווען (ניט אַ נדבה פאַרן משכן בכלל, ווי די עגלות כו'[22], נאָר) „לחנוכת המזבח" — וואָס דער חינוך המזבח האָט זיך אויפ־געטאָן דוקא דורך די זאָכן וואָס מ'האָט מקריב געווען אויפן מזבח — די „סולת בלולה בשמן למנחה", „קטורת" און עולה חטאת ושלמים:

לפ"ז איז ניט מובן, וואָס דער פסוק הויבט אָן צום אַלעם ערשטן (ניט מיט דעם סוג הנ"ל, וואָס ווערט נקרב אויפן מזבח, נאָר) מיט „קרבנו קערת כסף אחת גו' מזרק אחד גו'"[23], און דערצו נאָך מיט אַן אריכות הפרטים אין דעם משקל ושווי פון די כלים (און אַזוי אויך

19) קידושין ל, סע"ב. נדה לא, ב.
20) קידושין שם.
21) כ"ה באברבנאל יתרו בשם חז"ל.
22) ז, ג ואילך. וראה רש"י שם, יו"ד.
23) וע"ד ההלכה י"ל — עפמ"ש בספרי עה"פ וקרבנו קערת גו' דצ"ל נעשית מתחלה לשם קרבן (שלא נשתמש בו הדיוט); ולכן נאמר ע"ד הכלים תיכף לתיבת „וקרבנו". וראה צפע"נ עה"ת שם.

דערנאָך ביי „כף אחת") — כאילו ווי די כלים זיינען גאָר דער ראש ועיקר פון חנוכת המזבח!

ו. דער ביאור בכל זה:

ס'איז מסתבר בפשטות, אַז די רמזים פון די קרבנות לחנוכת המזבח שבמשכן זיינען אין דעם ענין המזבח, דהיינו: אין זיי ווערט אַרויסגעבראַכט דער אויפטו פון דעם מזבח און די קרבנות וואָס מ'בריינגט אויף עם. ד.ה. די נשיאים בא ויקריבו את קרבנם לחנוכת המזבח — האָבן זיי דאָס אויסגעשטעלט אין אַ סדר מיוחד, אַ מספר מיוחד וכו', אין וועלכע עס איז מרומז דער חידוש וואָס האָט זיך אויפגעטאָן דערמיט וואָס ס'איז דאָ דער מזבח, לגבי דעם פריערדיקן מצב.

דער עילוי וואָס איז נתחדש געווארן אין די קרבנות וואָס מען ברענגט אויפן מזבח שבמשכן, לגבי די קרבנות וואָס מען האָט מקריב געווען פאַר מתן תורה, איז:

דער אויפטו פון משכן בכלל, איז כמפורש בקרא[24] — „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", אַז אידן מאַכן אויף אַן ארט וואו ס'איז דאָ השראת השכינה בגלוי, ביז אַז דער משכן גופא איז אַ „מקדש"[25] — אַ הייליקע זאַך:

און אַזוי איז אויך דער אויפטו פון מזבח שבמשכן, אַז יעדער איד האָט די יכולת צו נעמען אַ חולין'דיקע בהמה וכו', אַ וואַכעדיקע זאַך, און מאַכן דערפון אַ קרבן לה' איז אַן אופן, אַז מ'זעט בעיני בשר ווי זי ווערט אַ הייליקע זאַך, דורכדעם וואָס מ'איז מקריב די בהמה אויפן מזבח און דער

24) תרומה, כה, ח.
25) כשמו „(ועשו לי) מקדש". וראה עירובין בתחלתה.

„אש .. מן השמים"[26] איז אוכל דעם קרבן.

אויף צו אַרויסבערענגען אַט דעם אויפטו, האָבן די נשיאים געבראַכט צוויי־ערליי סוגי קרבנות:

דער ערשטער סוג קרבנות איז נרמז אין די כלים ומנחה וקטורת וואָס אין זיי, ער איז מרמז אויף די קרבנות וואָס מ'האָט מקריב געווען פריער, פאַר מזבח שבמשכן: אויך דעמאָלט איז געווען הקרבת הקרבנות, עס איז אָבער ניט געווען דערביי — אויך ניט בסיומו וחותמו — דער ותצא אש מלפני הוי' ותאכל, וואָס דאָס באַווייזט אויף השראת השכינה[27]. — ובהרמז: די כלים אליין און די קרבנות (מנחה וקטורת) וועלכע געפינען זיך אין די כלים[28] זעט מען ניט בגלוי קיין שינוי אין זיי[29];

משא"כ דער צווייטער סוג קרבנות (עולה, חטאת וכו') וואָס זיי אליין (אינגאַנצן אַדער דער עיקר מובחר שבהם — חלב ודם[30]) — זיינען קרבנות וואָס מ'זעט בגלוי ווי זיי ווערן נתקרב ונשתנה דורך העלאה וזריקה ע"ג המזבח, ותצא אש מלפני הוי' ותאכל, כנ"ל.

דער ענין איז אויך מרומז אין דעם חילוק המינים צוויישן די צוויי סוגי קרבנות: די קרבנות אין די כלים, מנחה און קטורת, זיינען ניט פון מין ה„חי" (אַדער[31] — אין זיי איז ניט ניכר דער חיות זייערער); משא"כ די קרבנות פון צווייטן סוג זיינען חי — דאָס איז מרמז, אַז דורכן משכן ומזבח איז נתחדש געווארן דער עילוי פון (גילוי) השראת השכינה, אַז פון דומם וחול מאַכט מען חי וקדושה[32].

ז. דער אויפטו וואָס איז דאָ אין משכן (ומזבח) — לאחרי מתן תורה — איז בפשטות אַנגעדייטעט געווארן אינעם זאָגן אַז מ"ת איז פאַרבונדן מיט דעם אַז אידן וועלן ווערן „ממלכת

---

26) רש"י ויקרא א, ז. במדבר ד, יג.

27) רש"י שמיני ט, כד.

28) בלשון החסידות — כלי שמכסה ומעלים האור שבתוכו.

29) עפ"ז יומתק יותר מה שרש"י מביא רמז לכל פרטי קרבנות הנשיאים, מלבד ב„סולת בלולה בשמן למנחה" שלא הביא שום רמז (אף שבבמדב"ר ישנם כו"כ רמזים בזה)! כי

[נוסף על מה שי"ל בפשטות, דהא שיש רמז בקרבנות הנשיאים מובן מזה שהכתוב מדייק להודיע מספר שלהם, או קרבנות שיש בהם חידוש כמו קטורת (ליחיד כו' — דהיתה הוראת שעה (רש"י שם, יד)) וחטאת (לכפר על קבר התהום כו' — רש"י שם, טז) שאינה שייכת לנדבת המשכן (וראה רמב"ן (שם, יג) שגם החטאת הוראת שעה הוי. וראה רש"י שמיני י, טז-יז).

משא"כ „סולת גו' למנחה" שאין בזה שום חידוש ושינוי שיכריח לומר — גם ע"פ דרש הקרוב לפשט — שיש בזה רמז]

עיקר ההדגשה (והרמז) בקרבן זה הוא (לא כ"כ בגוף הקרבן, כי"א) בזה שהי' בכלי (וזה מפורש בקרא), כבפנים.

30) יחזקאל מד, טו. וראה לקו"ת פרשתנו כו, ב. ס"פ אחרי. ובכ"מ. ד"ה איזהו תרצ"ז (סה"מ קונטרסים ח"ב שעג, ב ואילך).

31) להדיעה ש„מור" שבקטורת מן החי הוא — ראה רמב"ן תשא ל, כג. ועוד.

32) להעיר מבמדב"ר (פי"ב, יח): מה אם העגלות שנדבקו במלאכת אוהל מועד ניתן להם הווי' עד שיהיו קיימות לעולם כו'.

---

*) עפ"ז יומתק מה שהביא רש"י בהדבור־המתחיל גם תיבת „פר אחד", „איל אחד", „כבש אחד" — נוסף על מה ש"ל, שבזה מרמז רש"י לפירושו לפנ"ז (שם, טו) „פר אחד — מיוחד שבעדרו", שמזה מובן, שגם ה„רמז" שב„פר אחד" (ועד"ז בהשאר) הוא לאיש מיוחד כו'.

ולהעיר מרש"י פינחס (כח, יט) „פרים — כנגד אברהם כו', אילים — כנגד .. יצחק, כבשים — כנגד יעקב כו'". ואכ"מ.

כהנים וגוי קדוש"[33], ובמילא וועט זיי געגעבן ווערן אויך[34] אזא סוג מצות וואס זיינען קובע א קדושה אין דער מצוה־זאך גופא — וואס אויך א בן חמש למקרא פארשטייט (און „זעט") אז זיי זיינען געווארן הייליקע זאכן.

און אע"פ אז בעיקר האט זיך דאס אויפגעטאן ביי מתן תורה, וועז איידן זיינען געווארן א „ממלכת כהנים וגוי קדוש" און זיינען דעריבער נצטווה געווארן אין אלע תרי"ג מצות, איז אבער א מעין דערפון שוין געווען ביים ערשטן איד, אברהם אבינו, וואס דער־פאר איז ער אנגעזאגט געווארן אין מצות מילה — „בריתי בבשרכם"[35], וואס איז אינעם גדר (ווי רש"י[36] ברענגט ארא"פ) פון „חפץ של מצוה".

און דערמיט וועט מוסבר דער סדר ווי רש"י איז מפרש די רמזים פון קרבנות הנשיאים (מיוסד אויף ר"מ הדרשן — אבער קרוב לפשט און מיישב פשוטו ש"מ) וואס זיינען פאנאנדערגע־טיילט אין צוויי סוגים: די ענינים פון דומם טייטשט ער אויס אלס רמזים אויף אדם הראשון (ותולדותיו), נח ותולדותיו און שבעים אומות — וואס אין זיי איז ניט ניכר בגלוי חיות (השראת השכינה); און די ענינים פון חי טייטשט ער אויס אויף אידן*[36] — אנהויבנדיק פון אברהם כו', ביז משה ואהרן[37] כהנים לוים וישראלים.

ח. עס בלייבט אבער ניט פאר־שטאנדיק: לפי זה האט דאך זיכער קיין ארט ניט צו אפטייטשן „כף אחת עשרה זהב מלאה קטורת" — פון מין הדומם (וצומח) — אויף תורה, עשרת הדברות און תרי"ג מצות?

איז דער ביאור אין דעם:

רש"י איז דא מדייק, אז „כף אחת" איז „כנגד התורה שנתנה מידו של הק־ב"ה"[38] וואס דאס מיינט (ניט תורה בכלל, נאר) די לוחות, וואס ביי זיי דוקא געפינט מען[39] א נתינה „מידו של הק־ב"ה".

און אזוי אויך „עשרה זהב, כנגד עשרת הדברות. מלאה קטורת, גימטריא .. תרי"ג מצות" — מיינט דאס ניט די עשה"ד און תרי"ג מצות פאר זיך, נאר ווי דער כף, די לוחות זיינען מלא פון תרי"ג, תרי"ג אלס א טייל פון די לוחות[40] (וואס נתנו „מידו של הקב"ה"), ד.ה.: די לוחות אנטהאלטן „עשרת הדברות" (עשרה זהב), וואס די „עשרת הדברות" זיינען „מלאה (קטרת — גימט' ..) תרי"ג מצות"[41], ווי רש"י האט שוין מפרש געווען (אין פ' משפטים[42] אז „כל

---

33) יתרו יט, ו.

34) משא"כ במצות צדקה וכיו"ב שאין קדושה בהמעות.

35) לך יז, יג.

36) חיי שרה כד, ב.

*36) להעיר ממש"נ (ואתחנן ד, ד) ואתם הדבקים בה"א חיים גו'.

37) ומכיון שעיקר החידוש דהמשכת קדושה בחפץ של מצוה נעשה במתן תורה — לכן, הרמז למשה ואהרן (שע"י היתה נתינת התורה) הוא בקרבן שלמים „שנתנו שלום בין ישראל לאביהם שבשמים" (רש"י עה"פ), כדלקמן בפנים סעיף ט.

38) משא"כ בבמדב"ר פי"ד, יו"ד: ובחרו (בנ"י) בהקב"ה ובתורתו שהיא ה' ספרים כנגד ה' אצבעות שבכף וקבלו ר' הדברות בסיני. וראה לקמן הערה 51.

39) תשא לא, יח.

40) ראה גם במדב"ר פי"ג, טז: כף אחת כנגד הלוחות שנכתבו מיד הקב"ה.. עשרה זהב אלו עשה"ד שהיו כתובים בלוחות.. מלאה קטורת שתרי"ג מצות בלולות בהן [משא"כ בבמדב"ר שם, יט: כף אחת זה הוא ספר התורה שהי' מונח אצל הארון.. עשרה זהב אלו הלוחות שהיו בארון].

41) ע"פ המבואר בפנים יומתק זה שרש"י לא פירש (כפי' הב' בבמדב"ר פי"ג שם) ד„קטרת" (גימט' תרי"ג) הוא כנגד „תרי"ג אותיות .. מן אנכי עד אשר

תרי"ג מצות בכלל עשרת הדברות הן".

און ווי‌באלד אז „כף אחת גו'" איז מרמז אויף תורה ווי זי איז „נתנה מידו של הקב"ה", דערפאר גייט דאס נאך אריין אין דעם ערשטן סוג פון עניני דומם, ווייל דאס וואס תורה ומצות טוען אויף ס'זאל ווערן א „חפץ של מצוה", איז עס ווען א איד איז מקבל תורה ומצות און טוט א מצוה בפועל.

תורה ומצות ווי זיי זיינען מצד עצמן — „שעשועיו של הקב"ה"[43] — און (אפילו) ווי דער אויבערשטער גיט זיי („נתנה מידו של הקב"ה") — זיינען זיי ניט קובע אויף שפעטער קיין קדושה אין וועלט:

און ווי דער בן חמש האט שוין געלערנט, אז די ירידת השכינה אויפן הר סיני האט אינעם הר ניט קובע געווען קיין קדושה אויף שפעטער: וואס דערפאר איז נאכדעם, „במשוך היובל" — כשנסתלקה השכינה — „רשאין לעלות" בהר[44].

[נאר אעפ"כ, ווי‌באלד אז בשעת מ"ת איז געווען המשכת הקדושה אויפן הר — וואס דערפאר איז „הנוגע בהר מות יומת"[45] — איז דער „כף" געווען פון זהב[46], א טייערע כלי, ווי די פריער־דיקע כלי כסף (און נאך מער), ווייל דאס איז א העכערע דרגא אין דער הכנה צום ענין ה„חי", אז דורך תורה ומצות זאל מען מאכן פון דומם — חי, כנ"ל].

ט. ע"פ האמור — אז תורה (ומצות) מצד עצמה איז ניט נרמז אין סוג החי — וועט ווערן פארשטאנדיק רש"י'ס פירוש אויף „אילים עתודים כבשים":

דאס וואס רש"י טייטשט אז די „ג' מינים" זיינען „(כנגד כהנים ולוים וישראלים) וכנגד תורה נביאים וכתובים", מיינט ער ניט מוסיף זיין נאך א (צווייטן) רמז „כנגד תורה נביאים וכתובים" (און ווי‌באלד אז ביידע רמזים שטייען בפירוש אחד קומט אויס אז עס זיינען פאראן זעקס מינים) — ווארום, כנ"ל, ווערט תורה מצד עצמה ניט נרמז אין מין החי[47];

נאר די ג' מינים זיינען (בעיקר) כנגד (די דריי וואס רש"י רעכנט אויס פרי־ער —) אידן, נאר דאס איז דוקא ווי אידן זיינען פאראיינציקט מיט (די ג' חלקי ה)תורה, אזוי אז עס זיינען דא בלויז דריי זאכן[48].

לרעך כו"ע — כי לפ"ז אין זה בדומה ל„מלאה קטרת", שהרי אותיות העשה"ד הן הן העשה"ד עצמן: ולכן מפרש רש"י שהוא כנגד תרי"ג מצות שהן רק „תלויות" בעשה"ד (לשון רש"י משפטים כד, יב).

ועפ"ז מתורץ ג"כ מה שהעתיק רש"י בהדבור המתחיל גם תיבת „מלאה" (אף שמפרש רק תיבת „קטרת").

42) שם.

43) לשון רש"י — תשא לב, טז.

44) יתרו יט, יג וברש"י.

45) יתרו שם, יב.

46) ראה רש"י פרשתנו (שם, פו. וראה רש"י שם, יד) „היא של זהב". — ועפ"פ המבואר בפנים יומתק

מה שהעתיק בהדבור המתחיל גם תיבת „עשרה", ובפרט ע"פ פרש"י הנ"ל ד„משקלה עשרה שקלים של כסף" (ולא זהב) — כי עשה"ד נרמזות בזהב (ראה רש"י ח"ש כד, כב. גו"א סוף פרשתנו).

47) ועפ"ז יומתק ג"כ מה שלא פרש"י ד„ולובח השלמים בקר שנים" קאי על „תורה שבכתב ותורה שבע"פ" (כבבמדב"ר פי"ד, יו"ד. וראה שם פי"ג, טז).

48) ועד"ז יש לתרץ מ"ש רש"י (ר"פ בראשית) „בראשית ... בשביל התורה שנקראת ראשית.. ובשביל ישראל שנקראו ראשית" — דלכאורה צ"ע: הרי בקרא נאמר ראשית ל' יחיד, „ראשית" אחת* —

---

*) בזהר (חא"ז, ב. תקו"ז תיקון א' וה' בתחלתם. ועוד) ד„בראשית" נוטריקון ב' ראשית — אבל ברש"י לא נרמז זה. ובפשטות, כוונת רש"י היא

און דאָס קומט בהמשך צום פריערדיקן פירוש רש"י אויף „ולזבח השלמים בקר שנים, כנגד משה ואהרן שנתנו שלום בין ישראל לאביהם שבשמים" — וואָס דעם „שלום" וחיבור צווישן אידן מיטן אויבערשטן האָבן משה ואהרן אויפגעטאָן במ"ת — דורך און מיט תורה (ומצות).

און וויבאָלד אָז אויך די ג' מינים „אילים עתודים כבשים" זיינען קרבנות שלמים[49], איז דערפון גופא אָ הוכחה אָז זיי זיינען „כנגד כהנים ולוים וישראלים" (ניט נאָר מצד מעלתם אלא אידן בכלל, נאָר) ווי זיי זיינען מיוחד מיט תורה (כנגד תנ"ך), וואָס דורכדעם ווערט דער שלום וחיבור צווישן זיי מיט „אביהם שבשמים".

יו"ד. עפ"ז איז אויך פאָרשטאָנדיק דער המשך אין פירוש רש"י, וואָס גלייך נאָכן מפרש זיין „וכנגד תורה נביאים וכתובים", איז ער ממשיך (אין דעם זעלבן דבור המתחיל) „שלש חמשיות כנגד חמש חומשין וכו'":

וויבאָלד דער ענין שטייט אין איין המשך מיט „וכנגד תורה כו'" איז מובן אָז מיט די „שלש חמשיות" מיינט מען ניט אָ רמז אויף נייע באָזונדערע ענינים, נאָר אָ המשך ופירוש צו „וכנגד תורה כו'":

כדי צו מדגיש זיין אָז דאָ רעדט זיך וועגן תורה ווי זי ווערט נתקבל ביי אידן און איז פאָראייניקט מיט זיי — ניט ווי אין פסוק „כף אחת גו'" וואָס רעדט ווי תורה איז „נתנה מידו של הקב"ה" — האָבן די נשיאים געבראָכט די „ג' מינים" אין אָ מספר פון „חמש", וואָס דריקט אויס די התחלקות וואָס איז דאָ אין תורה ומצות:

ווי תורה איז „נתנה מידו של הקב"ה" איז גאָנץ תורה ווי איין ענין, ביז אָז דער אויבערשטער האָט געזאָגט אַלע עשרת הדברות „בדבור אחד"[50].

[דערמיט איז אויך פאָרשטאָנדיק פאָרוואָס רש"י איז מעתיק פון פסוק אויך דעם וואָרט „(כף) אחת" — דלכאורה איז ער נאָר מפרש דעם וואָרט „כף" — ווייל דערמיט איז ער מדגיש אָז דאָ רעדט זיך ווי תורה איז אין אָן אופן פון „אחת": תורה ווי זי ווערט געגעבן פון אויבערשטן, איז (ניט קוקנדיק וואָס זי אָנטהאָלט עשרת הדברות, און איז „מלאה קטרת" — תרי"ג מצות — איז) זי „כף אחת", איין ענין].

דוקא וועז (און דורכדעם וואָס) אידן זיינען „מקבל" תורה ומצות, הערט זיך אָן די התחלקות אין תורה — אָז דאָס זיינען „חמשה חומשין"[51], יעדער חומש מיט אָן אָנדערער תוכן און אָנדערע ענינים — און די התחלקות פון מצות, אָז אין די עשרת הדברות (וואָס „כל תרי"ג מצות בכלל עשרת הדברות הן")

כי הכוונה לבנ"י כמו"ש מתאחדים בתורה (וראה משכיל לדוד שם).

49) כפרש"י. וראה פרש"י ויקרא ג, א. וצע"ק בפרש"י תצוה כט, כב. ואכ"מ.

שה"ב" דבראשית פירושו „בשביל" (ראה רא"ם שם). ולהעיר, שגם לפי' הזהר, הרי ממשיך שם: תרין אינון דמתחברין כחדא... ובגין דלית להו פרודא אקרון ראשית **חד** ולא תרין.

50) רש"י יתרו כ, א.

51) עפ"ז יומתק מה שבבמדב"ר (שנעתק לעיל הערה 38) — שמפרש גם „כף אחת גו'" על בחירת בנ"י בהקב"ה ובתורתו — מדייק „ה' ספרים כנגד ה' אצבעות **שבכף**", כי מצד מקבלי התורה ישנה **ההתחלקות שבתורה, כבפנים.**

זיינען דאָ צוויי סוגים: „חמש הדברות הכתובין על לוח אחד" — ענינים פון „הן", און „וחמש הכתובין על השני" — ענינים פון „לאו"[52];

משא"כ די עשרת הדברות (און תרי"ג מצות) ווי זיי ווערן געגעבן פון אוי־ בערשטן, ווערן זיי נרמז אין „כף אחת עשרה זהב" — ניט צוויי מאָל „חמש" — ווייל מצד דעם אויבערשטן הערט זיך ניט אַן די התחלקות שבהם, נאָר אַלע עשרת הדברות זיינען איין מציאות[53] — „כף אחת".

(משיחת מוצאי ש"פ נשא תשל"ח)

---

52) ראה רש"י יתרו (כ, א) „עונין על הן הן ועל לאו לאו". וראה בארוכה הדרן לפסחים (נדפס בהגש"פ עם לקוטי טעמים מנהגים וביאורים — הדרן הא' (בהוצאת תשמ"ו־ז — ע' תסה ואילך)).

53) וזהו גם הטעם שב„כף אחת" נרמזות העשה"ד כמו"ש בלוחות, וב„שלש חמשיות" כמו"ש בתושב"כ (כנ"ל בפנים סעיף ג) — כי בלוחות מודגשת נתינת הקב"ה, ובתושב"כ — שבנ"י מקבלים (ולומדים) אותה.

ולהעיר מלקו"ת ד"ה אם בחוקותי (הא') וביאורו — בהחילוק דאותיות הכתיבה (דתושב"כ) ואותיות החקיקה (של הלוחות).